

Abonnement pour un an

250 piastres

Adresse:

Idjtihad Constantinople

Téléph: St. 865

XIX me ANNÉE

1 Oct. : 1923 — No. 158

اجتهاد

حياتی، فلسفی، اجتماعی فکر غزته سی

أبوئمان: سنه لکي [٢٤٠٠]

داخل ایچون ٢ خارج ایچون

٢ بیق لیرادره

اداره خانه سی

جفال اوغلانده « اجتهاد نهوی »

تلفون: استانبول ٨٦٥

«اون طقوزنجی سنه تأسیسیه»

نومرو ١٥٨، ١ تشرین اول ١٩٢٣

مدینتلی، عرف و عادتلری، فضله ملایمشدیرمش
وسجیه صفتلری فلجه اوغراشم اولان قوملر، عینی زمانده
بهیمی شعور تحت الوجدانه [*]، سرت بر ضبط و ربطه،
فتوحات آرزوسنه و یقما سوداسنه مظهر عرفلره کوچ
چاریشا بیلیرلر.

*

بعضی اقوامک صفت کاشفهلرندن بری هیچ بر
استقرار [Stabilité] یه مالک اولمالاری در. [بو حال]
اولره اعتماد ایتیمی غیر ممکن قیلار. (رایختاغ) ده

(دون ویارین) ک محروی کوستا و لوپون

سابق مبعوثلردن بری اولان واهب (وتهرله Wetterlé)
طرفندن، پولونیالی رفقای حقتنده درمیان اولونان
مطالعه، بو اقوام حقتنده عمومیشدیریله بیلیر. دونلرک
جمله سی ای آرقاداش و خوش صحبت ایدیلر آدملر ایدیلر
فقط بیلسه کز نه قادار ثباتسز و آزامین! دونلرک اک
زیاده انقلاب کارانه مخالفت دن آلا بیلدیکنه حکومت
طرفدارلنی Gouvernementalisme نه همده کاه و بی
کاه، بلا سبب ظاهری، کچدی کیری کوردیم. بر کون باش
وکیلک صندالیه سی آلتنه بومبارلر قویقله تهدید ایدیور.

[*] Subconscience bestiale.

حرفلرمزده دکلدر. بو حالده لاتین حرفلری قبول
ایده رک بر آن ایچنده هر کسه او قویوب یازمه او کرتمک
صورتیه اله ایده بیله جکمز نامتساهی فائده لری نهدن
استخفاف ایدیوروز؟

لاتین حرفلرینه قارشى سرد ایدیلن اعتراضلرک
هیمسنى دقتله کوزدن کچیردم. دونلرک، منطقدن زیاده حسه
استناد ایتدکارینی کوردیم. دونلری بوراده اوزون
اوزادی یه تدقیقه امکان یوق. شبهه سزک بر آز مشکلات
اوله جق. فقط مملکتک سلامتی نامنه حیاتلری فدا
ایده بیلنلر مملکتک دائمی سلامتی نامنه نهدن بو حرثی
فدا کارلانی ده یایماسینلر؟ امینم که بو لزومی تقدیر وتسلیم
ایتسه لر دی تردد ایتیه جکلردی ایشته آجینه جق نقطه
بودر. لاتین حرفلرینک قبولی فکرینک شمدیکی حالده
مملکت منورانی نزدنده اقلیتده قاله جفی بیلورم. فقط
هیچ اولمازسه حصه مه دوشن وظیفه یی یامش اولمق
ایچون دیورم، که مملکتی قودنارمق ایچون اک لزومی
تدبیرلردن بری حرفلرمزی دکیشدیرمکدر.

وسملى غزنه - حسین جاهد

حاشیه: آغا اوغلو احمد بکاک ۲۴ ایلول ۱۹۲۳ تاریخلی
(وطن) غزنه سنده (احمد جودت بکک جوابلرم) عنوانلی مقاله.
سنی ده او قویک او دخی ۲۵ سنه دنبری مدافعه ابتدیکمز
بره نسیدلری پارلاق وجسور برلسانله مدافعه ایتکده دره کله جک
نسخه مزده بعضی فقره لری یازا جاغز. - اجتهاد -

دون ویارین

۱۵۷ نجی نسخه دن مابعد

مؤلفی: کوستا و لوپون مترجمی: عبده جودت
خونخوارلق بعضی اقوامه خاص اولوب عصرلرک
سیلمه دیکی بر عرق حسیدر. قدیم آسوری لرک، اسیرلرینک
دیری دیری دریلرینک صویولدیغی کورمکده کی حظلری
زمانمزده کی بالقان لیلرک، اسیرلری اوزون مدت اشکنجه
آلتنده طومقندن آلدقلى لفت و آلمانلرک (لوزیتانیا)
واپورینسک طور پیلاندیکنی او کره ندکاری وقت چیلغین
مسرتلری هپ عینی طبیعت وماهیتده در.

عرق لر آره سنده، کینک ثبات و دواخی شوندن در، که مختلف ذهنیتده انسانلر، مشابه تنبیهات Excitation تحت تأثیرنده مختلف طرزده عکس العملده بولونورلر. اعتقادلر، محاکمه لر، حیاتی کوروش لر، هرشی اولورده مختلف ایدر.

*

یابانچی اقوامک یا خود منطقی اولمش قوملرک فکر-لرینک بزجه اکثریا آکلاشیلماز اولماسی شونندن در، که بز اولری کندی ذهنیتمله محاکمه ایدر. بو کون، مثلاً، ایمبراطورلری، مدینه لری و حتی وفاق La con-corde کیبی ساده مجرداتی تألیه ایدن یر (رومالی) نی ناصل آکلارز.

★

وقتیله آلمان قومنک شایان حیرانیت بر موده ل اولدیفنی بیان ایدن پروفه سسورلر، بو کون اونی باربارلق انموذجی اولاراق کوسته ریپورلر. آلمانلرک فلسفی عقیده لرینی مطالعه ایتمش اولسه لر دی بو پروفه سسورلر بویه تباین اجتهاددن مصون قالمش اولورلر دی.

★

جرمن لر فتوحاتی، نهیب و غاراتی .. فی الحقیقه، کتابلرینک، چوقدن بری تعلیم ایتدیکی درس لرک ساده جه تطبیق ایدر.

★

روحوزدن فضله درجه ده فرق لی اولدیفنی و باخصوص هنوز استقرار کسب ایتمه مش اولماسی سببیه احواله کوره لاینقطع دیکشده کی وقت، بر قومک روحی، بزم ایچین آکلاشیلماز قالیر.

*

مختلف ذهنیتده کیمسه لر، بر برلرینه تحمل ایدر. بیلیمک ایچین یکدیگرلرندن اوزاق بولونمالی درلر، بر برلرینه کلوب کیمه یه باشلار باشلاماز مباعدت بستیقو-لوجیا یه لری مجادله یه کیریشیر.

*

بزم محاکمه مزه [بزم طرز محاکمه مزه] مالک اولمایان کیمسه پی هر محاکمه دن محروم کورمکده تردد ایتمه یز.

لردی، ایرته سی کون اک ارتجاع کارانه قانونلر ایچین، کمال شوق و تهیجه، رأی و یریه-ورلردی. بو مقیدلر شخصلرک مظاهرنه مطلق بر صورتده هیج بر زمان استناد ایدیه میوردی.

*

بوتون روحلرک عینی مترو ایله اولچولمه دیکی اونو-تولدیفنی وقت اقوامک سیرتی حقنده کی تفسیرانده پک چوق خطالره معروض بولونولور.

اوجنچی مبحث

مختلف عرق لرک بر برلرینی آکومامالری

عرق لری، جنس لری و تربیه لری مختلف افراد آره-سندگی مناسباته آکلاما مالزلق حاکم در، چونکه عینی احساس لر، عینی کله لر بولورده غیر مشابه حسن لر و فکرلر اولاندیریر.

*

اقوامک یکدیگرلرینی نه قادر آژ طانیذقلرینی، حرب، بردغه دها کوستردی. (آلمانی)، (فرانسه) نک و انکلتزه نک روحی بیلیمه یوردی. (فرانسه) دخی (آلمانی) نک روحنه آژ بیگانه دکلدی.

★

حقوق، حریت، عدالت، انسانیت، قوت و دها بر چوقلری کیبی بعضی مجرد کله لرک معنایینک عرقه کوره نه قادر تحول ایتدیکی اقوام، مجادله حاضره دلائله اوکرنیدیلر، حکیم لر بونی ذاتاً بیلورلر دی.

★

مختلف عرق لرک انسانلری آره سنده کی آکلاما-مازلانک اک یارز مثالنه شو ماوقع ایله دسترس اولمشزدر، که آلمان و فرانسه سوسیالیستلری متعدد قوفره لرده، آره لرنده کی فکر، حسن و حتی عقیده مباعدت لرینی عقللرینه بیلیمه کتیر مکسزین [بر یرده طوبلا نمشلردر]، بر برلرینه تصادف ایتمشلردر.

*

منافع ساحه سنده ممکن اولان بین المللک، حسیات ساحه سنده ممکن دکل در.

دردنجی مبحث

واژ کچرلرده اوهامدن واز کچمزلر [بو مغفل طیف لرك
اسارتی آئنده، قوملر، اك عزيز منفعتلری اونونورلر.

*

وهمه قارشى مبارزه مؤیده ده بولونان عقل، وهمه
آنجاکی زمانك یارديميله غلبه ایده بیلیر .

★

آنی ومعظم بر مصیبت شکلی آفاق شرطيله یالکیز تجربه،
وهملرک بر خرب سیری در. اوزمان ییلدیرم کیجه یی تنویر
ایتدیکی کبی ضلالتی کوزله کورولور بوفلاکت آنیه
بر حاله کتیریر .

★

جهانده یکی بر پاسیفیزم [صلح برلك] تشبیهی بلیرمه یه
باشلادیغی زمان رئیس (روزولت)ك شو سوزینی خاطر-
لاتماق فائده لی در: «پاسیفیزم» توهملری، فرانسه یه کوز
یاشی وقان سیلارینه مال اولدی .

★

صلح برورلك فتوحات محاربه لرینك مولد قطعیسیدر.
صلح برور بر قوم دن قورقولما دیقندن اوزه رینه تعرض
جاب ایدر. ای مسلح بر ملت کندیسنه هجوم ایدیلدیکی
نادراً کورور .

★

معشری موهمه لر ايجابات [Nécessités] لره ترك عنان
ایدر، معاقله لره، محاکمه لره اصلا منقاد اولماز .

★

آلمانیا اوزون مدت تهلیکلی قالاچاق در . چونکه
علینه اقوامك اتفاق ایتمه سی، وهم وغرورلری بو-
یوتدی. بو اتفاق سائقلری آ کلامیه قابلیتسز اولان
آلمانیا، بو اتفاقلری کندیسنك سوزده فائیتی سیمبلیه
جهان شمول حسده عطف ایدیور .

★

هیات اقوامده موهوم Illusion لرك رولی
توهملر ذهنیت بشرک ناقابل تقلیل احتیاجلری
تشکیل ایدر. زیرا بوتون تاریخده بونلرك تأثیری دایما
غالب بولونور .

میلیونلرجه آدملر موهوملر ایچون فدای جان
ایتمیه آماده بولونمشلدر. موهوملر ایچون درکه بیوک
ایمپراطورلقلر خراب اولمش و دیکرلری تأسیس اولونمشدر.

*

حیات اقوامده عقلی نفوذلرك ضعیف رولی بو حیاتك
ناصل جریان ایده جکلی اولدن حسی ایتیه یی بو قادار
مشکل قیلان شیلردندر. (تاریخ) دن موهومه وطیف لر
طی ایدیلسه ایدی تاریخ آرتق قالمازدی .

*

بر چوق ذکالر، دورمزی، یالکیز عقله مطبع
ومثبتی بر قرن Un age positif اولاراق نظر اعتباره
آلوردی، بالعکس تجربه جهانك، اك خام خیاللر
آرقه سندن کیتیمکده دوام ایتدیکنی کوستردی. موهوم
هه که مونیا وظیفه لری نامه آلمانلر آوروپایی تخریب
ایتدیلر. حالبوکه استیلايه اغرایان مملکت لر دیکر مو-
هومه لرك، صلح برولك، بین الملل لك موهومه لرینك قربانی
ایدی واونلرك آز قالدی محولری انتاج ایدیوردی .
فردلرك و بالخاصه اقوامك حال طبعیلری تشکیل
ایدن ریپلک Scepticisme دکل قولای ایناخیلق در.

*

اگر برسام زده لر [خیالت بین لر] غالب بررول اوینامامش
اولسه لردی، وقایعک جریان باشقادرلو اولوردی. بونکله
برابر بوندن [یعنی برسام زده لرك غالب رول اوینامامه سندن]
دنیا محقق قازانیردی دنیه من، ضلالت اکثریا حقیقت دن.
داها کوتلی بر محرک Stimulant اولمش در .

*

اقوامك اگمکدن واز کچمه لری، موهومه لر دن
واژ کچمه لرندن داها قولای اولور. [قوملر اگمک دن

[*] آنجاکی خیال دن کلیر انسانه تسلیم

هپ اغبرارد بر یوزی کولر حقیقتك حامده .

فكر لرك ترقيسى تسميه ايتديكمز شى ، ا كثر يا بو
فكر لرك وجوده كتي رديكى وهملرك استي حاله سندن باشقا
برشى دكل در .

★

ضلات Erreur لر عموميتله داها زياده تاثير بخش
اولديغندن بولتيقه جي لر باطل حقيقتنه ترجيح ايدر لر .

★

بوكون مغلوب اولان مادي قوت لر قورقونج در فقط ؛ بو
قوت لرك مولدى اولان موهومه لر داها زياده قورقونج در .

*

اميد وانتظارك و بناء عليه سعادتك مولدى اولان
خيال Illusion لر دائما حقيقت Réalité لردن داها
زياده دل قريب اولاجاق در .

بر خيال باطل تخریب ايتك ايچين ، او خيال
باطلى تأسيسه مقتضى زماندن داها زياده زمان لازم در .

*

فاتح لر ايچون خيالارى استعمال ايتك صنايعى ،
طوبى لر استعمال ايتك صنايعى قادار لازم در .

★

غير حقيقى L'irréel ، حقيقى Réel نك بيوك موليد در .

بشنجى مبحث

فردى امتهاد لر و سیرت

ذكا نقطه نظرندن انسانك قيمتى اولاجا كچه سنه ،
صوكره معلوماتنك مقدار و وضوحه وابسته در . سیرت
نقطه نظرندن قيمتى ايسه سجييه سنه باغلى در .

*

بر فردك يا خود بر قومك حقيقى شخصيتى ذكاسندن
زياده سجييه سنده مكين در .

★

سجييه سز ذكى بر آدام دائما بيروقالير هيچ بر زمان
پيشوا اولماز . نادراً اعمالنك حاكمى اولور .

★

بسله نيان اجتهاد لر ، سالك بولونولان سیرت اوزرينه ،
عموميتله اولدوقجه ضعيف بر تاثير اجرا ايدر .

★

بر چوق آدم لر اجتهاد لر ينك ده كيشمه ديكنى ادعا
ايتكده حقى ، فقط بونكله افتخار ايتكده حق سز در لر .
بو حركت ، اجتهاد لرى تشكىل ايتديكى كوندن برى برشى
او كرنه دكل رينى كو سترمكدر . جهالت و حماقتك بو قادار
بديهى دليلى اعلان اولونماز .

*

اجتهاد لرى نى خصوصى ملاحظه و مخاطبه لريله تأسيس
ايتيه قابليتلى ذكار نادر در . عرق ، اجتماعى غررپ ،
محيط ، مسلك ، غزته ا كثر يا فكر لره استقامت و يرميه
ومكالماتى بسله ميه كهفايت ايدر .

★

معشرياً دوشونمك [يعنى هر كسك دوشونديكى كجى
دوشونمك] ، قاعده عموميه در ، فردياً دوشونمك [يعنى
شخصنه مخصوص بر مفكره ايله دوشونمك] استناد در .

★

براجتهاده عطف اولونان قيمت ، عمومأ دوغرولغنه
دكل ، بلكه اواجتهادى درميان ايدن كيمسه نك مالك اولدينى
شكوهه باغلى در .

★

انسانلرك ا كثرى ، بر اجتهاد لر ، باطل فكر لر و خطا لر
آغيله محاط قالير . بونلر ، كنديسييله حقيقت آره سنه برده
چكر . املار ينك خيال لرنندن و كته - ابلرينك حكايله لرنندن
باشقا برشى مشاهده ايتكم سز ين ساحه حياتى كچر كيدر .

★

بو يوك قلبات اجتماعيه ده روح فردى ، روح معشرينك
اودرجه حكى آلتشه كيرر كه اك امين ذكار ، ملكه
تنقيديه لر ينى غائب ايدر لر و هيچ بر بداهى ابى كوره من
اولور لر .